

بهشی دهیهم: کهرتی خانووبه ره؛ بازار و شوینه بازارگانیه کان له ههریمی کوردستان

09-04-2022

نووسه ره کان

مه محمود بابان

کورتە : گۆرانکاری گهوره به سهر شوینه بازارگانیه کاندا و ئەو ناوچانهی به بازار و دوکان و شوینی ئالۆگۆپی بازارگانی داده نریت له ههریمی کوردستان هاتوو، ئەویش به هۆی دروستبوونی پرۆژهکانی نیشته جیبوونهوه، ئەگەر له کۆندا له دیزاینی شارهکاندا شوینی بازار له سهنتهري شارهکان دانرابیت، ئەوا ئەمرۆ شهقامه سهرهکیهکانی هاتووچۆ و، تهنا ته نيو خودی پرۆژهکان به هۆی بوونی دوکان به بازار و شوینی بازارگانی داده نریت. ئیستا له نیو پرۆژهکانی نیشته جیبوون نرخی یهک مهتر دووجا له شهقامیکی سهرهکیدا که دوکان و باله خانهی بازارگانی تیدایه نهک دوو هینده و سی هیندهی شوینهکانی دیکهیه، بگره له پرۆژهکانی نیشته جیبوون ئەو خانووانهشی دهکهونه سهر شهقامه سهرهکیهکان یاخود دهتوانریت ئۆفیسێ بازارگانی لیبکرتنهوه بۆ کۆمپانیا به کاربهینریت نرخیهکانیان ئەگەر دوو هیندهی هه مان رووبهري خانووی ناو پرۆژهکه نه بیت ئەوا ئەوهنده نیویهکی دهکات، لیره دا و له بهشی دهیهمی ئەم زنجیره هه لسه نگانده دا هه لوهسته له سهر رۆلی پرۆژهکانی نیشته جیبوون له دروستبوونی شوینه بازارگانیه کاندا (دوکان، بازار و شهقامی بازارگانی)، دۆزراوهکانی نرخی شوینه بازارگانیه کان له شهقامه جیاوازهکانی پارێزگاکان و لیکه وته باش و خراپهکانی ئەم تیکه لاییه دهکهن.

به رایب

گۆرانکاری گهوره به سهر شوینه بازگانیهکاندا و ئه و ناوچانهی به بازار و دوکان و شوینی ئالۆگۆری بازگانی دادنهزیت له ههریمی کوردستان هاتوووه، ئه ویش به هۆی دروستبوونی پرۆژهکانی نیشتهجیبوونهوه، ئه گهر له کۆندا له دیزاینی شارهکاندا شوینی بازار له سهنتهری شارهکان دانرابیت، ئه و ئه مپۆ شه قامه سهرهکیهکانی هاتووچۆ و، تهناهت نیو خودی پرۆژهکان به هۆی بوونی دوکان به بازار و شوینی بازگانی دادنهزیت. ئیستا له نیو پرۆژهکانی نیشتهجیبوون نرخى یهک مهتر دووجا له شه قامیکى سهرهکیدا که دوکان و بالهخانهی بازگانی تیدایه نهک دوو هینده و سى هیندهی شوینهکانی دیکهیه، بگره له پرۆژهکانی نیشتهجیبوون ئه و خانووانهشی دهکونه سهر شه قامه سهرهکیهکان یاخود دهتوانزیت ئۆفیسى بازگانی لیکریتهوه بۆ کۆمپانیا به کاربهیزیت نرخهکانیان ئه گهر دوو هیندهی هه مان رووبهری خانووی ناو پرۆژهکه نه بیت ئه و ئه و نده نیویهکی دهکات، لیزه دا و له بهشی دهیهمی ئه م زنجیره هه لسهنگاندنه دا هه لوهسته له سهر رۆلی پرۆژهکانی نیشتهجیبوون له دروستبوونی شوینه بازگانیهکاندا (دوکان، بازار و شه قامی بازگانی)، دۆزراوهکانی نرخى شوینه بازگانیهکان له شه قامه جیاوازهکانی پاریزگاگان و لیکهوته باش و خراپهکانی ئه م تیکه لایویه دهکهن.

نرخى شوینه بازگانیهکان له پاریزگاگانى ههریمی کوردستان

بهشی چوارهمی لیکۆلینهوهی [بازاری خانوبههه له ههریمی کوردستان](#) له بارهی گۆرانکاریهکان له نرخى کرپن و فرۆشتن و به کریدانی شوینی بازگانی له پاریزگاگانى ههریمی کوردستان، که به پێی دۆزراوهکان نرخى فرۆشتن و به تایبه تیش نرخى به کریدان جیاوازیهکی گه وره ی ههیه، بۆ نموونه به زرتیرین نرخى کرپن و فرۆشتن له ههریمی کوردستان دهکهنه و شه قامی مهولهوی له سلیمانی، شه قامی فیتال و دریم ستی له ههولیز. ههروهها، له سلیمانی شه قامه میلییه کونهکان تاوهکو شه قامه نوییهکان که به هۆی پرۆژهکانی نیشتهجیبوون دروستبووه به هاکی زیاتره و زیاتریش کرێ دهکات، له کاتیکدا له ههولیز شه قامه نوییهکان به تایبه تیش ئه وانهی له نیو پرۆژهکانی نیشتهجیبوون کرێ زیاتر دهکهن و زووتریش به کرێ دهدریت، نرخى کرپن و کرپن و فرۆشتنیش به شوینه بازگانیهکان له ههریمی کوردستان له ماوهی نیوان 2019 بۆ چارهکی یهکمه 2021 به ره وه هه لکشان رۆشتوووه، به شیوهیهک له رووی کرپن و فرۆشتن له سهر ئاستی ههریمی کوردستان نرخى یهک مهتر دووجا له 2019 دا به 2068.75 دۆلار و له چارهکی یهکمه 2021 دا به رزبووه ته وه بۆ 2400.00 دۆلار. ههروهها به هه مان شیوهش بۆ کرپن روو له به رزبوونه وه بووه، بۆ کۆی زانیاریهکان له بارهی پاریزگاگانه وه برۆانه خشتهی یهکمه.

خشتهی 1: بازاری شوینه بازگانیهکان له پاریزگاگان و ههریمی کوردستان بۆ یهک مهتر دووجا به دۆلار

سال	پاریزگاگان	یهک مهتر دووجا* شوینی بازگانی (کرپن و فرۆشتن)/دۆلار	یهک مهتر دووجا شوینی بازگانی (کرپن) / دۆلار
2019	ههریمی کوردستان	2068.75	13.17
2019	ههولیز**	2562.00	14.25
2019	سلیمانی	2291.00	38.75
2019	دهۆک	910.00	8.00
2020	ههریمی کوردستان	2150.00	14.88
2020	ههولیز	2500.00	14.75
2020	سلیمانی	2581.00	43.25
2020	دهۆک	1090.00	9.00
2021	ههریمی کوردستان	2400.00	15.00

15.00	2755.00	ههولير	2021
43.75	2625.00	سلیمانی	2021
10.00	981.00	دهۆك	2021

سه‌رچاوه: بازاری خانووبه‌ره له هه‌ریمی كوردستان/2021

*نرخى يهك مه‌تر دووجا به هاوبه‌ش Median له‌نيوان نرخه جياوازه‌كاندا دۆزراوه‌ته‌وه.

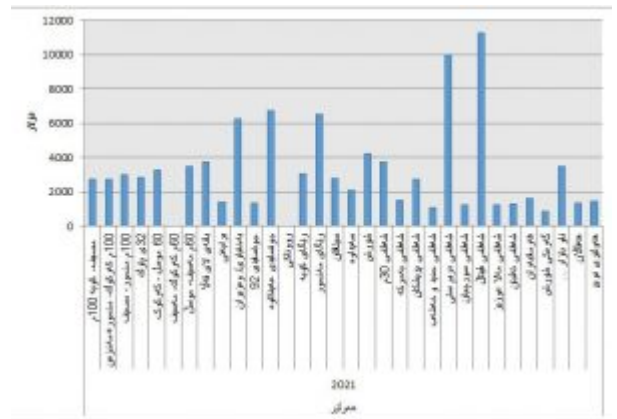
** ژماره‌ى شوپنه بازرگانىيه‌كانى هه‌ولير دوو هينده و سى هينده‌ى دهۆك زياتر وه‌رگيراوه

هه‌روه‌ها، جياوازى گه‌وره له به‌كريدان ياخود به‌كړى گرتنه‌وه‌ى شوپنه‌كان له هه‌ریمی كوردستان هه‌يه، بۆ نموونه له سلیمانی و هه‌ولير جگه له كړى مانگانه، سه‌رقفلانه هه‌يه و هه‌روه‌ها زه‌وى شوپنه بازرگانىيه‌كه ياخود هه‌يكه‌له‌كه‌ى ده‌دریت به خاوه‌نكار بۆ ته‌واوكردن و كاركردن به هاوبه‌شى تيدا بۆ ماوه‌يه‌كى دياريكراو (موساته‌حه). كه ئەم جياوازيان له مامه‌لكردن به مولك و شوپنه بازرگانىيه‌كان چ له‌نيو پرۆژه‌كانى نيشته‌جيبوون و ياخود ئەو شوپنه‌كانى به‌هۆى شه‌قامه نوپيه‌كان درووست ده‌بن ئالۆزىيه‌كى گه‌وره‌ى له شارسازى و بنياتانى شاره‌كان له هه‌ریمی كوردستان درووستكردووه.

روئى پرۆژه‌كانى نيشته‌جيبوون له درووستبوونى شوپنه بازرگانىيه‌كاندا

به‌پي داتا كۆكراوه‌كانى 32 شه‌قام و شوپنى بازرگانى له هه‌ولير، 12 له سلیمانی و 10 ش له دهۆك نرخه‌كان له شه‌قام و ريگايانه‌ى كه‌وتوونه‌ته سه‌ر پرۆژه‌كانى نيشته‌جيبوون (خانوو و شوقة) نرخه‌كانيان به‌رزتره بۆ كړى و كړين و فرۆشتن و، جياوازيشى له شارىكه‌وه بۆ شارىكى ديكه هه‌يه. بۆ نموونه شه‌قامى شيتال و شه‌قامى دريم ستي كه به‌هۆى پرۆژه‌ى نيشته‌جيبوون درووستبوون زۆرترين نرخى له‌رووى كړى و له‌رووى كړين و فرۆشتنه‌وه له‌سه‌ر ئاستى شه‌قامه‌كانى ديكه و شوپنه بازرگانىيه‌كان هه‌يه وه‌كو له گرافىك 1 دا هاتووه، به‌ئام له سلیمانی هه‌رچه‌نده پرۆژه نوپيه‌كان بوونه‌ته هۆى كردنه‌وه‌ى شوپنى بازرگانى و دووكان، به‌ئام شه‌قامه كۆن و سه‌ره‌كيبه‌كانى ناوشار گرانتره ياخود كړى زياتر ده‌كات، وه‌كو له گرافىكى دووه‌مدا هاتووه.

گرافىك 1: نرخى شه‌قام و شوپنه بازرگانىيه‌كان له‌چاره‌كى يه‌كه‌مى 2021 دا له هه‌ولير

سه‌رچاوه: بازاری خانووبه‌ره له هه‌ریمی كوردستان/2021

گرافىك 2: نرخى شه‌قام و شوپنه بازرگانىيه‌كان له‌چاره‌كى يه‌كه‌مى 2021 دا له سلیمانی

لهكوتاييدا، ئهگەر پيداچوونەوهيهكى خيرا بهو ئالۆزى و پشيوبييهى بههۆى گۆرپنى رهگهزى زهوييهكان له بازرگانى و پيشهسازى بۆ نيشتهجىبوون و، كردنى شوپنى نيشتهجىبوون بۆ بازرگانى نهكرىت، ئەوا لهوانهيه جگه له دروستبوونى كيشهى جياواز و ئالۆزى زياتر بۆ داهاتووى شارهكان لهرووى فهراهههمكردنى خزمهتگوزارى سهرهتايى دانىستوانهكهى ئەوا ليكهوتهى ئابوورى و كۆمهلايهتى پيشبىنى نهكراوى ليدهكهويتهوه؟ له داهاتووشدا ههردوو رهگهزى پرۆژهكان، چ بازرگانى و چ نيشتهجىبوونيش بىت له دهستجىت، چونكه ئالۆزىيهكى بى وينا دهخولقىنييت، كه ئىستا لهنيو ههنديك له پرۆژهكاندا لهرووه جياوازهكان و بهتايبهتيش پاركىنگ، هاتووچۆ، قهرهبالخى، دروستبوونى كيشه و تهنانهت دروستبوونى ئالۆزى له نيوان دراوسىكان دهبينرئت.

سهرچاوهكان

file:///C:/Users/Mahmood/Downloads/RAND_RRA1333-1.pdf [1]